

Pán všech národů (Ámos)

Texty na tento týden

Am 1,9.10; 2,4–7.13; 3,1.2; 4,9–13; Abd 1,2–4.10.11.15.17

Základní verš

„Lev řve, kdo by se nebál? Panovník Hospodin mluví, kdo by neprorokoval?“ (Am 3,8)

Hlavní myšlenka

Porušování obecně platných zásad lidskosti je hříchem, který Bůh odsuzuje.

Lev v Písmu často představuje krále zvířecí říše. Jeho vzezření v nás vyvolává představy nejen o neodolatelné síle a vznešenosti, ale také o dravosti a ničivé moci. I když lev právě neloví, můžeme ho slyšet – jeho řev je totiž slyšitelný na velkou vzdálenost. Pastýř Ámos byl vyslán k Izraelcům, aby je varoval, že slyšel lví řev. Oním lvem nebyl nikdo jiný než Hospodin! Způsob, jakým Bůh promlouvá k národům i ke svému zvláštnímu lidu, přirovnal prorok Ámos k řevu lva (Am 1,2).

Ámos byl povolán, aby prorokoval proti národům, které páchaly zločiny proti lidskosti. Byl ale také poslán do společnosti, kde privilegovaní a nábožensky založení lidé žili v míru a blahobytu. Právě tito lidé však utlačovali chudé a dopouštěli se nepoctivého jednání a úplatkářství u soudu. Tento týden budeme zjišťovat, co o těchto zavrženíhodných činech říká Hospodin.

Zločiny proti lidskosti

⁹Toto praví Hospodin: Pro trojí zločin Týru, ba pro čtvrtý, toto neodvolám: Protože úplně vydali v plen Edómu všechny přesídlence a nepamatovali na bratrskou smlouvu, ¹⁰sešlu na hradby Týru oheň a ten pozře jeho paláce. (Am 1,9.10)

Osobní studium

První dvě kapitoly Ámosovy knihy obsahují sedm prorocství proti sousedním národům, po nichž následuje prorocství proti Izraeli. Bůh nesoudí cizí národy proto, že jsou nepřáteli Izraele, ale proto, že porušují obecně platné zásady lidskosti.

Příkladem může být Týr. Bylo to obchodní město nacházející se na pobřeží Středozemního moře, severně od Izraele. Kvůli ostrovnímu opevnění byl téměř nedobytný. Vedoucí představitelé Týru uzavřeli mírové smlouvy s několika okolními národy. Za vlády Davida a Šalomouna (1Kr 5,15.26) a dokonce i krále Achaba (1Kr 16,30.31) bylo město díky „bratrské smlouvě“ spojencem Izraele. V 1Kr 9,13 je napsáno, že týrský král Chíram oslovil Šalomouna „můj bratře“.

Obyvatelé Týru však tuto smlouvu porušili. Bůh neodsuzuje Týr za to, že odvedl zajatce, ale za to, že je vydal nepřátelům Izraele, Edómcům. Obyvatelé Týru tedy byli odpovědní za krutosti, které tito zajatci vytrpěli ze strany svých nepřátel. Člověk, jenž napomáhá zločinu a podporuje jej, nese z Božího pohledu stejnou vinu jako ten, kdo se ho dopouští.

Bůh je svrchovaným vládcem, má v rukou osud celého světa. Jeho úmysly sahají daleko za hranice Izraele. Bůh Izraele je Pánem všech národů; záleží mu na celém lidstvu. Je Bohem Stvořitelem, který dává život všem.

Aplikace

Kdo z nás nepocituje bezmocnost a bolest při pohledu na nějakou nespravedlnost? Kdyby neexistoval Bůh, jakou bychom měli naději, že bude někdy zjednána spravedlnost? Co pro tebe znamená zaslíbení, které prochází celou Bibli, že Bůh přinese světu spravedlnost a soud? Jak se můžeš naučit držet se tohoto zaslíbení i uprostřed veškeré nespravedlnosti, kterou vidíš?

Spravedlnost pro utiskované

4Toto praví Hospodin: Pro trojí zločin Judy, ba pro čtvrtý, toto neodvolám: Protože zavrhli Hospodinův zákon a nedbali na jeho nařízení – zavedly je jejich lživé modly, za nimiž chodili jejich otcové –, 5sešlu na Judu oheň a ten pozře paláce Jeruzaléma. 6Toto praví Hospodin: Pro trojí zločin Izraele, ba pro čtvrtý, toto neodvolám, protože za stříbro prodávají spravedlivého a ubožáka pro pár opánků. 7Baží dostat hlavy nuzáků do prachu země, pokorné zavádějí na scesti, syn i otec chodí za nevěstkou, a tak znesvěcují moje svaté jméno. 13Hle, já vás budu tlačit k zemi jako povoz plný snopů. (Am 2,4–7.13)

Osobní studium

Boží univerzální soud je jedním ze základních témat, která nacházíme v knize Ámos. V úvodu knihy prorok oznamuje Boží soud nad několika sousedy Izraele, protože se dopouštěli zločinů proti lidskosti. Potom však Ámos směle prohlašuje, že Bůh bude soudit i Izrael. Hospodinův hněv se obracel nejen proti okolním národům, ale také proti jeho vyvolenému lidu. Obyvatelé Judy zavrhli Hospodinovo slovo a nedbali na jeho nařízení. Izrael porušil Boží smlouvu a dopouštěl se mnoha hříchů. Jeho hospodářský blahobyt a politická stabilita ho přivedly k duchovnímu úpadku, který se projevil v sociální nespravedlnosti. V Izraeli bohatí vykořisťovali chudé a mocní slabé. Bohatí se starali jen sami o sebe a o svůj osobní prospěch, i když jej získávali na úkor chudých a za cenu jejich utrpení. (I když je to od proroctví Ámose již dlouhá doba, mnoho se toho nezměnilo.)

Ve svém proroctví Ámos zdůrazňuje, že existuje živý Bůh, kterému záleží na tom, jak jednáme s druhými. Spravedlnost je víc než jen myšlenka či pravidlo. Spravedlnost je Boží zájem. Prorok varoval, že izraelské kamenné domy, nábytek vykládaný slonovinou, jídlo a pití špičkové kvality i nejlepší oleje k potírání těla – to vše bude zničeno.

V Bibli je mnohokrát zdůrazněno, že sociální spravedlnost by měla být přirozeným důsledkem evangelia. Když se pod vlivem Ducha svatého stále více podobáme Ježíši, učíme se znát Boží principy a rady, které aplikujeme ve svém životě. Mojžíšovy knihy trvají na spravedlivém zacházení s cizinci, vdovami a sirotky (Ex 22,20–23). Proroci ukazují na to, že Bohu záleží na spravedlivém a soucitném jednání se znevýhodněnými lidmi (Iz 58,6.7). Žalmista nazývá Boha, který přebývá „v obydlí svém svatém“, „otcem sirotků, obhájcem vdov“ (Ž 68,6). Kristus projevoval velký zájem o lidi zavržené společnosti (Mk 7,24–30; J 4,7–26). Jakub nás vyzývá, abychom svou víru proměňovali ve skutky a pomáhali potřebným (Jk 2,14–26). Kristův následovník by měl vnímat problémy a potřeby druhých a přinášet jim pomoc a útěchu.

Aplikace

Viš o někom ve svém okolí, s kým bylo zacházeno nespravedlivě? Znáš někoho, kdo je v nouzi či v problémě? Co pro něj můžeš udělat? Co pro něj můžete udělat jako sbor?

Nebezpečí spojené s výsadami

¹Slyšte toto slovo, jež Hospodin promluvil proti vám, synové izraelští, proti celé čeledi, kterou jsem vyvedl z egyptské země. ²Pouze k vám jsem se znal ze všech čeledí země, a proto vás ztrestám za všechny vaše nepravosti. (Am 3,1.2)

Osobní studium

Ámosovo poselství se nemělo omezit jen na historickou situaci v Izraeli, ale mělo svým záběrem přesáhnout hranice Izraele a Judy. Izrael měl ve Starém zákoně jedinečný, nikoli však výlučný nárok na Boha.

V Am 3,2 je použito hebrejské sloveso „znát“, které zdůrazňuje důvěrnost mezi Bohem a jeho lidem. Například v Jr 1,5 Bůh říká, že „znal“ proroka a oddělil si ho ještě před jeho narozením. Tak tomu bylo i v případě Izraele. Nebyl jen jedním z mnoha národů. Izraelci s ním měli zvláštní vztah.

Bůh si vyvolil Izrael a vyvedl jej z otroctví ke svobodě. Vyjití z Egypta bylo nejdůležitější událostí při vzniku Izraele jako národa. Pak následovalo mnoho Božích činů, které ukazovaly na Boží péči o vyvolený lid. Žel prosperita a síla vedla Izrael k pýše a samolibosti.

Prorok varuje, že izraelský národ bude volán k zodpovědnosti za své činy. Jedinečný vztah Boha s Izraelem s sebou nese závazky. Pokud Izrael tyto závazky nebude plnit, bude následovat trest. Jinými slovy, z výsadního postavení Izraele – jako Bohem vyvoleného národa – vyplývá větší zodpovědnost. Izrael ale nebyl vyvolen jen k výsadnímu postavení; byl povolán, aby vydával okolnímu světu svědectví o Hospodinu, který mu tak žehnal.

V rámci tohoto tématu si přečti Kristův výrok zaznamenaný v L 12,47.48. Jak můžeme chápat zásadu, kterou zde Ježíš učil?

Aplikace

„Dnešní křesťané se těší velkým přednostem. Pán se nám zjevuje stále více. Máme mnohem větší přednosti, než měl Boží lid v dřívějších dobách.“ (PM 162; COL 317) Přemýšlej o všem, co jsme jako adventisté sedmého dne obdrželi. Jaké z toho vyplývají povinnosti? Nepřístupujeme k nim lhostejně? Nezačali jsme být v důsledku všeho, co jsme dostali, dokonce samolibí? Pokud ano, jak se můžeme změnit?

Schůzka Izraele s Bohem

⁹Bil jsem vás obilnou rzí a snětí; mnoho vašich zahrad a vinic, vaše fíkovníky a vaše olivy sežraly housenky. A přece jste se ke mně nenavrátili, je výrok Hospodinův. ¹⁰Poslal jsem na vás mor jako na Egypt, vaše jinochy jsem pobil mečem, i vaši koně byli odvléčeni, dal jsem vám čichat puch vašich táborů. A přece jste se ke mně nenavrátili, je výrok Hospodinův. ¹¹Podvrátil jsem vás, jako jsem podvrátil, já Bůh, Sodomu a Gomoru; byli jste jako oharek vyrvaný z plamenů ohniště. A přece jste se ke mně nenavrátili, je výrok Hospodinův. ¹²Proto s tebou, Izraeli, takto naložím. A protože s tebou naložím takto, připrav se, Izraeli, na setkání se svým Bohem! ¹³Neboť, hle, on je tvůrce hor a stvořitel větru, oznamuje člověku, co má na mysli, působí úsvit i soumrak, šlape po posvátných návrších země. Jeho jméno je Hospodin, Bůh zástupů. (Am 4,9–13)

Osobní studium

Čtvrtá kapitola Ámose začíná popisem hříchů Izraele a končí ohlášením dne odplaty. Bůh volá svůj lid k odpovědnosti za způsob jeho života a za jednání s druhými.

Ámos vyjmenovává řadu přírodních katastrof, přičemž každá z nich měla být dostatečným impulzem k tomu, aby se národ obrátil k Bohu. Seznam jich obsahuje sedm, tedy plnou míru trestů za porušení Boží smlouvy (v souladu s Mojžíšovými slovy v Lv 26). Některé z těchto katastrof připomínají rány, které Bůh seslal na Egypt, zatímco popis poslední pohromy se výslovně zmiňuje o naprostém zničení Sodomy a Gomory.

Izraelský národ však nereagoval na Boží výzvy a zatvrzoval se. Bůh považoval za nemožné získat si jeho pozornost. Protože se Izrael nevrátil k Hospodinu, Ámos mu předkládá poslední příležitost k pokání. Národu hrozí poslední soud, ale Ámos neupřesňuje, v čem bude spočívat. Děsivá nejistota Ámosových slov má za následek, že hrozba soudu vyznívá ještě zlověstněji. Izrael nehledá Boha, a tak jde Bůh vstříc Izraeli. Jestliže trest selže, zachrání je setkání s Bohem?

Ámos 4,12 začíná slovy „proto s tebou, Izraeli, takto naložím“, která jsou ozvěnou tradiční přisežné formule. Toto slavnostní prohlášení vyžaduje odezvu ze strany Izraele. Národ se má připravit na setkání se svým Bohem tak, jak to učinil předtím, než se mu Bůh zjevil na Sínaji (Ex 19,11.15).

Aplikace

Přečti si pozorně Am 4,12.13. Kdybys náhle zaslechl varování: „Připrav se, [sem doplň své jméno], na setkání se svým Bohem!“ – jak bys reagoval? V čem spočívá tvá jediná naděje? Viz Ř 3,19–28.

Pýcha, která vede k pádu (Abdijáš)

²Hle, mezi pronárody tě činím maličkým, budeš ve velkém opovržení. ³Opovážlivost tvého srdce tě zavedla. Bydlíš v skalních rozsedlinách, sídlíš vysoko, v srdci si říkáš: „Kdo by mě strhl k zemi?“ ⁴I když sis založil hnízdo vysoko jak orel a položil je mezi hvězdy, strhnu tě odtud, je výrok Hospodinův. ¹⁰Pro násilí na tvém bratru Jákobovi přikryje tě hanba, budeš vyhlazen navěky. ¹¹V ten den ses postavil proti němu, v den, kdy cizáci jímali jeho vojsko. Když vcházeli do jeho bran cizinci a losovali o Jeruzalém, i tys byl jako jeden z nich. ¹⁵Blízko je den Hospodinův proti všem národům. Co jsi učinil ty, to bude učiněno tobě, vrátí se ti to na hlavu, jak zasluhuješ. ¹⁷Avšak na hoře Sijónu budou ti, kteří vyvázli, a bude svatá, a Jákobův dům obsadí ty, kdo jej obsadili. (Abd 1,2–4.10.11.15.17)

Osobní studium

Abdijáš je nejkratší knihou Starého zákona a líčí prorocké vidění Božího soudu nad edómskou zemí. Poselství knihy se soustředí na tři věci: na povýšenost Edómu (verše 1–4), na jeho blížící se potupu (verše 5–9) a na násilí, které páchá na Judovi (verše 10–14).

Edómci byli potomky Jákobova bratra Ezaua. Nepřátelství mezi Izraelci a Edómci má původ ve sváru mezi oběma dvojčaty, která se později stala otci těchto dvou národů. Podle Genesis 33 se však později oba bratři usmířili. Bůh proto přikázal Izraelcům: „Nebudeš si hnusit Edómce, neboť to je tvůj bratr“ (Dt 23,8).

Navzdory Božímu nařízení přetrvávalo nepřátelství mezi oběma národy po celá staletí. Když Babylon zpustošil Jeruzalém a zajal jeho obyvatele, Edómci se nejen radovali, ale také okrádali prchající Izraelce, a dokonce pomáhali plenit Jeruzalém (Ž 137,7). Z toho důvodu prorok Abdijáš varoval Edóm, že mu bude měřeno stejným dílem: „Co jsi učinil ty, to bude učiněno tobě“ (Abd 1,15). Edómci se k obyvatelům Judy nezachovali v této krizi jako bratři, ale spíše se připojili k nepřátelským silám (Pl 4,21.22).

Území, které obýval Edóm, leží jihovýchodně od Mrtvého moře. Je to hornatá krajina plná vysokých horských vrcholů, ostrých skalních útesů, jeskyní a rozsedlin, v nichž se mohla ukrýt vojska. Řada edómských měst se nacházela v těchto téměř nepřístupných oblastech. Sela (také známá jako Petra) byla hlavním městem Edómu. Národ získal pyšné sebevědomí, které vystihuje otázka: „Kdo by mě strhl k zemi?“ (Abd 1,3).

Lidi, kteří využívají toho, že se druzí nacházejí ve stavu nouze, poženě Bůh k zodpovědnosti. Abdijáš varoval zpupné obyvatele Edómu, že Bůh na jejich hlavy sešle potupu. Před Hospodinem není kam uniknout (Am 9,2.3). Blížící se den Hospodinův přinese jak soud, tak spásu. Zatímco Edóm bude pít z poháru Božího hněvu, Boží lid dostane svůj majetek nazpět.

Aplikace

Když se ti v životě daří a jsi úspěšný, nemůže se do tvého srdce vloučit pýcha? Nemůžeš se dostat na scesti tím, že se přidáš na stranu těch, kteří se zabývají jen sami sebou a využívají ostatní? Ve kterých situacích je pro tebe lákavé pošlapat i spravedlnost a poctivost, jen abys měl z toho prospěch? Co můžeš udělat pro to, aby ses vyhnul tomuto pokušení?

Podněty k zamyšlení

Přečtěte si následující citáty a diskutujte o tom, jak nám pomáhají jasněji pochopit poselství Ámose a Abdijáše.

„Víra, že Bůh vyvolil tento zvláštní lid, aby splnil Boží poslání, byla již od počátku izraelského náboženství jak úhelným kamenem židovské víry, tak útočištěm národa v okamžicích nesnází. A přece proroci cítili, že pro mnohé z jejich současníků se tento úhelný kámen stal kamenem úrazu a toto útočiště prostředkem úniku. Museli lidem připomínat, že si vyvolení nesmějí plést s Boží protekcí či beztrestností, protože být vyvolený naopak znamená podléhat přísnějšímu Božímu soudu a trestu... Znamená snad vyvolení, že Bohu záleží výhradně na Izraeli? Naznačuje vyvedení z Egypta, že Bůh zasahuje pouze do dějin Izraele, zatímco osud ostatních národů je mu zcela lhostejný?“ (Abraham J. Heschel, *The Prophets*, Peabody, Mass.: Prince Press, 2001, s. 32.33)

„Pomýlení lidé, uctívající falešná božstva, byli proti hříchu bezbranní a vydávali se napospas zlým touhám neproměněného srdce. Stále znovu se proroci stavěli proti útlaču, bezpráví, blahobytu a výstřednostem, bezuzdnému obžerství a opilství, jakož i proti nevázaným prostopášnostem. Ámos o nich prohlásil: „Oni však toho, kdo trestá v bráně, nenávidí, pravdomluvný se jim hnuší.“ (Am 5,10)“ (OSU 110.111; PK 282)

Otázky k rozhovoru

- 1. Je snadné přátelit se s někým, kdo nám má co nabídnout. Ale co ti, kdo jsou v nesnázích a nejenže nemají co nabídnout, ale potřebují, abychom jim něco dali? Jaký postoj musíme zaujímat k takovým lidem?**
- 2. Přemýšlejte o tom, co jsme jako adventisté sedmého dne dostali. Obdrželi jsme sobotu, víme, co se stane s člověkem po smrti, a vyhlížíme druhý Kristův příchod. Jaké další úžasné pravdy, o nichž většina ostatních lidí neví, jsme dostali? Jaké povinnosti jsou spjaty se znalostí těchto pravd?**